

b. Die Lydingslied

TEKS

Prooimion

Ἐθήρευσάν με ἄνομοι,
ὡς λέων ὠρυόμενοι·
κατ' ἐμοῦ προσπίπτοντες,
τῷ Πλάτῳ ἔλεγον·
ἄρον, ἄρον, σταύρωσον
τὸν ἁμαρτίαν μὴ ποιήσαντα.

Strofe 1

Ἄναστηθι, Κύριε,
πρόφθασον αὐτούς
καὶ ὑποσκέλισον αὐτούς·

Βαδίζουσι γὰρ
ὁδοὺς οὐκ ἀγαθάς·

Γέμει τὸ στόμα αὐτῶν
ἀρᾶς καὶ πικρίας καὶ δόλου·

Δουτες με κριτηρίῳ,
καὶ ἐβόησαν λέγοντες·
ἄρον, ἄρον, σταύρωσον
τὸν ἁμαρτίαν μὴ ποιήσαντα.

Strofe 2

Ἐρωτῶσί με πειράζοντες·
σὺ εἶ ὁ Χριστός;

Ζωὴν ἄλλοις παρέσχες,
σῶσον σεαυτὸν·

Ἦ εἰ υἱὸς τοῦ θεοῦ,
φανέρωσον ἡμῖν·

Θανατῶσαι με φλεγόμενοι,
καὶ ἐβόησαν λέγοντες·
ἄρον, ἄρον, σταύρωσον
τὸν ἁμαρτίαν μὴ ποιήσαντα.

Strofe 3

Ἰούδας με παρέδωκε
φιλήματι δολιότητος·

Κρυπτόμενοι μετὰ ξύλων
ὡς ἐπὶ ληστήν·

Λαλοῦντες ποιηρὰ
κατὰ τῆς ψυχῆς μου·

Μάτην λογιζόμενοι
καὶ ἐβόησαν λέγοντες·
ἄρον, ἄρον, σταύρωσον
τὸν ἁμαρτίαν μὴ ποιήσαντα.

Strofe 4

Νυκτί με παρέθευτο
εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Καϊάφα·

Ξένου με ποιοῦντες
τῶν ἐντολῶν τοῦ θεοῦ, ἔλεγον·

Ὁ τὸ Σάββατον βεβηλῶν
καὶ τὸν νόμον καταλύων·

Πιλάτῳ με παρέδωκαν
καὶ ἐβόησαν, λέγοντες·

ἄρον, ἄρον, σταύρωσον
τὸν ἁμαρτίαν μὴ ποιήσαντα.

Strofe 5

Ῥυόμενος ὁ Πιλάτος
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ,
ἐνίπτετο τὰς χεῖρας·

Σύροντες δέ με
ἐπὶ ἀνόμου βήματος, ἔλεγον·

Τί ποιήσωμεν Ἰησοῦ
τῷ βασιλεῖ τῶν Ἰουδαίων;

Ῥυοβάλλοντες με κριτηρίῳ
καὶ ἐβόησαν, λέγοντες·
ἄρον, ἄρον, σταύρωσον
τὸν ἁμαρτίαν μὴ ποιήσαντα.

Strofe 6

Φονεῦσαί με φλεγόμενοι
οἱ πρὶν φονεῦνται,
ὡς εἶπεν Ἡσαίας·

Χεῖρας θέντες
ἐπὶ τὴν κεφαλὴν μου, ἔλεγον·

Ψυχὴν μίαν ἀπολέσωμεν
ἵνα ὅλον τὸν κόσμον κερδήσωμεν.

Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθην,
καὶ ἐβόησαν, λέγοντες·
ἄρον, ἄρον, σταύρωσον
τὸν ἁμαρτίαν μὴ ποιήσαντα.

Vertaling

Inleiding

Die wetteloses het op My jaggemaak
brullend soos 'n leeu.
Terwyl hulle hulle teen My gewerp het,
het hulle vir Pilatus gesê:
'Neem weg, neem weg, kruisig Hom
wat nie sonde gedoen het nie'!

Strofe 1

Staan op Here,
nader hulle
en gooi hulle omver!
Want hulle bewandel
paaie wat nie goed is nie.
Hulle mond is vol
vervloeking en bitterheid en bedrog.
Hulle het My aan die regbank oorgegee
en met luide stem gesê:
'Neem weg, neem weg, kruisig Hom
wat nie sonde gedoen het nie'!

Strofe 2

Hulle stel My op die proef en vra:
'Is jy die Christus?
Jy het die lewe vir ander gegee,
red jouself!
Of as jy die Seun van God is
openbaar dit aan ons!
Hulle het gebrand om My te dood
en het met luide stem geroep:
'Neem weg, neem weg, kruisig Hom
wat nie sonde gedoen het nie'!

Strofe 3

Judas het My verraai
met 'n soen van bedrog.
Hulle kruip weg agter stokke
soos teen 'n rower;
hulle spreek bouse dinge
teen my siel.
Redeloos was hulle planne
en hulle het met luide stem gesê:
'Neem weg, neem weg, kruisig Hom
wat nie sonde gedoen het nie!'

Strofe 4

In die nag het hulle My laat staan
in die hof van Kajafas.
Hulle het My voorgestel as een onbekend
met die gebooië van God, en het gesê:
'Hy is die een wat die Sabbat ontwy
en die Wet verbreek '
Hulle het My aan Pilatus oorgelewer
en uitgeroep en gesê:
'Neem weg, neem weg, kruisig Hom
wat nie sonde gedoen het nie!'

Strofe 5

Pilatus wou sy
siel red,
en het sy hande gewas.
Maar hulle het My gesleep
na 'n wettelose regbank, en gesê:
'Wat moet ons met Jesus
die koning van die Judeërs doen?'
Hulle het My aan die regbank uitgelewer
en uitgeroep en gesê:

'Neem weg, neem weg, kruisig Hom
wat nie sonde gedoen het nie'!

Strofe 6

Hulle het gebrand om My te vermoor,
hulle wat van tevore moordenaars was,
soos Jesaja gespreek het.
Hulle het die hande
op my hoof geplaas, en gesê:
'Laat ons één siel doodmaak
sodat ons die hële wêreld kan win'
Soos 'n skaap is Ek gelei ter slagting,
en hulle het uitgeroep en gesê:
'Neem weg, neem weg, kruisig Hom
wat nie sonde gedoen het nie'!

KOMMENTAAR

Agtergrond: kyk by vorige lied.

Struktuur

Net soos die Intoghimne is ook hierdie lied volgens 'n alfabetiese akrostiek aangemerkt. Dit bestaan uit ses strofes wat deur 'n *prooimion* voorafgegaan word. Die strofes bevat verder elkeen 4 eenhede, waarvan die eerste òf driereelig (strofes 1, 5 en 6) òf tweereelig is (strofes 2-4). Die refrein is ook tweereelig, bestaan uit direkte rede, en word telkens aan die vierde eenheid op geslaagde wyse gekoppel deur middel van die werkwoord λέγουτες. Hierdeur word die vierde eenheid telkens 'n tetrastichon, terwyl die tweede en derde eenheid van elke strofe deurgaans distigies is. Al die elemente van die volmondige strofiese himnes van die sesde eeu kom reeds hier voor: *prooimion*, strofes, *akrostichis* en refrein.

Tematies kan die himne soos volg ingedeel word:

1. Tema-aankondiging: soos 'n brullende leeu storm die wetteloses teen Jesus aan (*prooimion*);
2. *Invocatio* gerig tot die Here vir die omverwerping van die wettelose Jode.
Rede: hulle is vol vloek en bitterheid en lis (strofe 1.1-3);

3. Jesus voor die regbank:

- a. inleiding (strofe 1.4);
- b. die vraag of Hy die Christus is (strofe 2.1-3);
- c. hulle begeerte om Hom te dood (strofe 2.4);

4. Terugflits: Getsemane:

- a. Judas se kus van verraad (strofe 3.1);
- b. die skares met stokke soos teen 'n rower (strofe 3.2-4);

5. Jesus voor die regbank:

- a. die nagtelike bring na die hof van Kajafas (strofe 4.1);
- b. die beskuldiging (strofe 4.2-3);
- c. die oorlewering aan Pilatus (strofe 4.4);
- d. Pilatus was sy hande (strofe 5.1);
- e. die Jode sleep Hom voor die regbank (strofe 5.2-4);
- f. hulle is moordenaars, soos Jesaja gespreek het (strofe 6.1);
- g. die beginsel van: een man vir almal (strofe 6.2-3);
- h. die beeld van die skaap gelei ter slagting (strofe 6.4).

Interpretasie

'n Interessante kenmerk van die himne is dat die gebeure in die mond van Jesus geplaas word: Hy verhaal sy lyding. Hiermee vertoon die lied noue verwantskap met die groep himnes wat in die vierde eeu (Schütz 1968:14) ontstaan het en tot vandag toe nog in die Grieks Ortodokse kerk gesing word, naamlik die groep van twaalf lydingshimnes of Goeie Vrydag *improperia* (vgl hiervoor Wellesz 1947a:150; 1947b; Schütz 1968; Becker 1969; Van der Waal 1979:147- 152). Die basiese stylkenmerk is in die vorm van verwyte teen die Joodse volk wat wetteloos opgetree het teen Jesus. Hierdie verwyte teen die Jode en hulle karakterisering as ondankbaar en wetteloos kan reeds terug gevind word in die Pasga-preek van Melito van Sardis. Ook hierdie himne skets die Jode in skerp lyne: dit begin reeds met die vergelyking wat getref word tussen die Jode en 'n brullende leeu op soek na Jesus (se bloed?) (*prooimion*). Hulle bewandel paaie wat nie goed is nie (1.2), hulle mond is vol vervloeking, bitterheid en bedrog (1.3). Hulle brand innerlik om Jesus te dood (2.4), spreek bese dinge teen Hom (3.3), bespot Hom oor sy reddingsvermoë (2.1-3), beskuldig Hom dat Hy God se geboorte besoedel en verbreek het (4.2-3), sleep Hom

na 'n wettelose reghank (5.2), lewer Hom oor aan Pilatus (*prooimion*, strofe 4.4), en betoon hulle as moordenaars van die begin af, soos Jesaja van hulle geskrywe het (6.1). In besonder word ook die kus van verraad van Judas genoem (3.1). Die refrein, wat in die mond van die Jode geplaas word, en wat begin met hulle uitroep: 'Neem, neem, kruisig' word dan ook ironies afgesluit met die woorde: 'die Een wat geen sonde gedoen het nie'.

Literatuurverwysings

- BECKER, H 1969. *Populus meus quid feci tibi? Ein Beitrag zur Frage der Karfreitagsimproperien.* *JLH* 14, 114-117.
- CHRISTOU, PK 1981. *Θεολογικά Μελετήματα. Ὑμνογραφία.* Thessaloniki: Patriarchal Institute for Patristic Studies.
- MITSAKIS, K 1983. The hymnography of the Greek church in the early Christian centuries, in *Τὸ Ἐμφυχθὸν Ὑδωρ.* Athene: Pilippote.
- SCHÜTZ, W 1968. Was habe ich dir getan, mein Volk? *JLH* 13, 1-38.
- TRYPANIS, CA 1981. *Greek poetry from Homer to Seferis.* London: Faber & Faber.
- VAN DER WAAL, C 1979. *Het Pascha van onze verlossing.* Johannesburg: De Jong.
- WELLESZ, E 1947a. The nativity drama of the Byzantine church. *JRS* 37, 145-151.
- WELLESZ, E 1947b. *Eastern elements in Western chant.* Copenhagen: Munksgaard.